

ERWIN MATEJA

Uniwersytet Opolski, Wydział Teologiczny, Instytut Nauk Teologicznych

ORCID: 0000-0002-2928-900X

REMIGIUSZ POŚPIECH

Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych,

Instytut Muzykologii

ORCID: 0000-0001-5859-0734

Od Redakcji

Szanowni Czytelnicy i Przyjaciele!

Bieżący rocznik czasopisma „*Liturgia Sacra*” kończy trzecią dekadę jego istnienia. Od 1995 r., tj. od momentu powołania go do życia, naszą misją była służba szeroko pojętej formacji liturgicznej, głównie poprzez publikację artykułów naukowych z zakresu liturgii, sztuki i muzyki sakralnej. Dzięki zaangażowaniu nieodżałowanego ks. prof. dra hab. Helmuta Jana Sobeczki, całego zespołu redakcyjnego oraz licznych autorów i recenzentów nasze czasopismo stało się dumą nie tylko Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, ale także całych środowisk naukowych, zogniskowanych wokół badań nad problematyką wskazaną w podtytule: „*Liturgia – Musica – Ars*”. Kolejny jubileusz stanowi doskonałą okazję do podziękowania wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do budowania merytorycznej i formalnej jakości czasopisma. Podziękowania te płyną w stronę żyjących i zmarłych autorów, recenzentów, współpracowników redakcji, osób odpowiedzialnych za skład, korektę, druk i kolportaż. Bez Was, drodzy Przyjaciele, świętowanie trzydziestolecia nie byłoby możliwe.

Chociaż celebracja tej wyjątkowej rocznicy trwa cały rok, to jednak jej kulminacyjnym momentem będzie 59. Sympozjum Wykładowców Liturgiki na Wydziałach Teologicznych i w Wyższych Seminariach Duchownych, które odbędzie się na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego oraz w Wyższym Międzydiecezjalnym Seminarium Duchownym w Opolu w dniach 10–13 września 2024 r.

Trzydziestolecie obecności periodyku „Liturgia Sacra” na polskim rynku wydawniczym należy ocenić ze wszech miar pozytywnie. Nasze czasopismo na stałe wpisało się w mozaikę najważniejszych czasopism specjalistycznych z zakresu teologii liturgicznej oraz muzyki i sztuki sakralnej. Mając taki dorobek, z nadzieją patrzymy w przyszłość. Liczymy na to, że tegoroczny jubileusz to tylko preludium tych jubileuszy, które jeszcze przed nami. Czy tak się stanie, to w dużej mierze zależy od dalszego zaangażowania Was wszystkich, drodzy Przyjaciele i Autorzy. Dlatego już dziś zachęcamy Was do dalszego wspierania redakcji zarówno tekstami naukowymi, jak i innymi, które dotyczą tematyki określonej w misji czasopisma. Aby wyjść naprzeciw oczekiwaniom czytelników, od rocznika 2025 pierwszy zeszyt będzie w dużej mierze tematyczny: zakres poszczególnych tematów będzie określony na stronach internetowych czasopisma i Wydziału Teologicznego UO oraz w newsletterze, który uruchomiony zostanie jesienią 2024 r. Z kolei w drugim numerze każdego rocznika drukowane będą artykuły o różnej tematyce (tzw. *varia*). Raz jeszcze serdecznie zapraszamy wszystkich do zapisywania kolejnych kart naszej pięknej historii.

Bieżący numer, który oddajemy do rąk P.T. Czytelników, rozpoczyna studium autorstwa ks. Mateusza Rafała Potocznego (UO), dziekana Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, oraz ks. Erwina Matei (UO), redaktora naczelnego naszego czasopisma. Artykuł stanowi prezentację czasopisma „Liturgia Sacra” jako spełnionej ambicji kilku pokoleń polskich liturgistów. Autorzy nie tylko dumnie wskazują na osiągnięcia redakcyjne, ale zauważają również zagrożenia związane z przyszłością czasopisma. Stąd tekst stanowi rodzaj apelu do naukowych sumień badaczy liturgii, muzyki i sztuki sakralnej.

W kolejnym artykule ks. Stanisław Araszczuk (PWT) snuje refleksję nad liturgicznym wymiarem wprowadzonej przez papieża Franciszka posługi katechisty we wspólnocie parafialnej. Autor zwraca uwagę na to, że rzeczona posługa powinna być w parafii integralną częścią ewangelizacji. Trzeci artykuł, autorstwa ks. Krzysztofa Koneckiego (UMK), wrocławskiego liturgisty i jednego z nestorów liturgiki w Polsce, podejmuje próbę przybliżenia podstawowych kryteriów soborowej reformy kalendarza świętych, tj. zmniejszenie liczby świąt dewocyjnych, redukcja obchodu świętych, ustalenie terminu obchodu i uniwersalizm kalendarza. W dalszej kolejności ks. Dariusz Kwiatkowski (UAM) zwraca uwagę na liturgiczne znaki obecne w sakramencie święceń w stopniu prezbiteratu, które w konsekwencji stają się epifanią obecności i działania Ducha Świętego. Z kolei artykuł ks. Andrzeja Żądły (UŚ), kieleckiego liturgisty, ogniskuje się na genezie i wymowie teologicznej mszalnego wyznania wiary w *Credo* i stanowi przedsmak naukowej refleksji nad jubileuszem 1700 lat Soboru Nicejskiego, który świętować

będziemy w 2025 r. Przedmiotem kolejnego studium, autorstwa ks. Mateusza Pa-kuły (Szczecin), jest próba ukazania kompleksowego obrazu rzeczywistości Kościoła – Ludu Bożego w optyce trzech świąt, które autor prowokacyjnie nazywa „triduum eklezjalnym”. Dawid Makowski (AKW), młody adept liturgiki, w swoim studium podejmuje refleksję nad trzecim rozdziałem Konstytucji o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium* w zakresie przypomnienia i usystematyzowania soborowej nauki o sakramentaliach. Liturgiczną część numeru zamyka opracowanie ks. Teodora Puszcza SChr, w którym autor podejmuje historyczną problematykę dotyczącą modlitw i błogosławieństw przeznaczonych dla podróżujących.

Część muzyczną rozpoczynają szczegółowe rozważania analityczne Czesława Grajewskiego (UKSW) nad XVIII-wieczną księgą przychodów zakrystii kościoła pw. Bożego Ciała w Krakowie w kontekście poszukiwania źródeł do badań nad rozwojem kultury muzycznej oraz działalnością kapeli kościelnej krakowskich kanoników regularnych laterańskich w XVIII stuleciu. Następnie ks. Piotr Herok (UO) prezentuje opracowania *Magnificat* wybranych kompozytorów luterańskich XVII i 1. połowy XVIII w. W pierwszej, spośród trzech zaplanowanych części, przedstawione zostały kompozycje do tekstu łacińskiego, ze wskazaniem konkretnych nagrań, oraz zachętą do studiowania treści artykułu z jednoczesnym wystuchaniem poszczególnych dzieł w odniesieniu do retoryki muzycznej. Komplementarne analizy utworów muzycznych zawarte są również w oryginalnym tekście Joanny Miklaszewskiej (UWr), która poszukuje inspiracji pieśniowych (z repertuaru pieśni religijnych i świeckich) w twórczości Fryderyka Chopina.

W części poświęconej sztuce sakralnej znalazło się opracowanie o Michała Legana OSPPE (UPJP2) będące próbą konfrontacji dwóch arcydzieł: filmu Andrzeja Tarkowskiego i *Teodramatyki* Hansa Ursa von Balthasara.

Zeszyt tradycyjnie zamyka część poświęcona sprawozdaniom i recenzjom.

Liturgia – Musica – Ars

Czasopismo „Liturgia Sacra” na straży świętości i piękna liturgii

59. Sympozjum Wykładowców Liturgiki
na Wydziałach Teologicznych i w Wyższych Seminarjach Duchownych

Wyższe Międzydiecezjalne Seminarium Duchowne w Opolu
Opole, 10-12 września 2024 roku

Wtorek (10 września 2024 r.)

- 13.00 Obiad
14.15 Przejazd do Muzeum Diecezjalnego w Opolu

Muzeum Diecezjalne w Opolu

- 14.30 Kawa
15.00 Godzina popołudniowa i wprowadzenie do sympozjum ks. dr hab. Mateusz Rafał Potoczny, prof. UO, dziekan WT UO; ks. dr hab. Daniel Brzeziński, prof. UMK
15.30 Referat I: ks. dr hab. Erwin Mateja, prof. UO, *Idea i historia powstania czasopisma „Liturgia Sacra”*
16.00 Referat II: prof. dr hab. Remigiusz Pośpiech, UWŃ, *Znaczenie periodyku „Liturgia Sacra” w edukacji i formacji środowisk muzycznych*
16.30 Dyskusja
17.00 Zwiedzanie Muzeum Diecezjalnego w Opolu – ks. Wojciech Lipka, dyrektor Muzeum Diecezjalnego

- 18.30 **Msza św. z nieszporami** w kościele seminaryjno-akademickim – przewodniczy bp dr hab. Rudolf Pierskała, biskup pomocniczy opolski
- 19.30 Kolacja
- 20.30 Spotkanie integracyjne

Środa (11 września 2024 r.)

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego (sala 18)

- 8.00 **Msza św. z jutrznią** w kaplicy seminaryjnej – przewodniczy bp dr Piotr Greger, biskup pomocniczy bielsko-żywiecki, przewodniczący Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów KEP
- 9.00 Śniadanie
- 10.00 Referat III: ks. prof. dr hab. Krzysztof Konecki, *Geneza i główne etapy redakcyjne instrukcji o muzyce w świętej liturgii „Musicam Sacram”*
- 10.30 Referat IV: ks. dr hab. Piotr Wiśniewski, prof. KUL, *Czym byłaby liturgia bez muzyki?*
- 11.00 Przerwa
- 11.30 Komunikat I: ks. dr Waldemar Bartocha, UKSW, *Ars celebrandi w liście „Desiderio desideravi” papieża Franciszka*
- 11.50 Dyskusja; godzina południowa
- 13.00 Obiad
- 15.00 Zwiedzanie Opola z przewodnikiem
- 18.00 Nieszpory w kaplicy seminaryjnej
- 18.30 Kolacja
- 20.00 Spotkanie integracyjne

Czwartek (12 września 2024 r.)

- 8.00 **Msza św. z jutrznią** w kaplicy seminaryjnej – przewodniczy bp Waldemar Musioł, biskup pomocniczy opolski
- 9.00 Śniadanie
- 10.00 Aktualne kwestie liturgiczne (bp dr Piotr Greger, ks. prof. dr hab. Jacek Nowak, UKSW)

- 10.40 Referat V: ks. dr hab. Wojciech Grygiel, prof. UPJP2, *Jakiej liturgii poszukuje współczesny naukowiec?*
- 11.10 Przerwa
- 11.30 Komunikat II: ks. dr Maciej Skóra, *Udział świeckich w kształtowaniu piękna liturgii*
- 11.50 Komunikat III: ks. Grzegorz Grąbczewski, UMK, *Konwencja stylowa przykładowych kościołów posoborowych na tle współczesnej architektury sakralnej*

